

GAZETA LWOWSKA

DZIENNIK DLA DYSTRYKTU GALICYJSKIEGO

Nr. 15 — Rok 133 (4)

Środa, 19 stycznia 1944 r.

DZIŚ: Henryka
JUTRO: Fabiana, Sebastiana

„Nie ma mowy o kompromisie! Precz z żydokomuną!”

Spoleczeństwo polskie na ziemi ojczystej wypowiada sąd o bolszewizmie Jednogłośnie echo świętecznej odezwy Generalnego Gubernatora

KRAKÓW, 18. 1. — Święteczne orędzie Generalnego Gubernatora dr Franka skierowane do ludności polskiej wywołało w całym kraju głośnie echo. Bardzo charakterystycznym jest fakt, że rozmiar korespondencji, napływającej codziennie do kancelarii dr Franka, powiększył się wydatnie i to szczególnie w ciągu ostatnich dwóch tygodni. Jak dotychczas Generalny Gubernator nie życzył sobie, aby listy skierowane do niego osobiście zostały opublikowane. Uwzględniając jednak kilkakrotnie już wyrażane życzenie, onegdaj zezwolił przed stawicielom prasy na zapoznanie się z treścią korespondencji. Jednocześnie wyraził zgodę na to, aby dziennikarze według własnego uznania zamieścili na łamach prasy ciekawsze fragmenty nadesłanych ostatnio listów. Przy tym jednak dr Frank podkreślił szczególnie, że nie życzy sobie ze względów ogólnie zreszta zrozumiałych, aby wymieniano nazwiska autorów tych listów, skierowanych do niego osobiście.

Przerzucając całe stopy listów, odanych im do dyspozycji, przedstawiciele prasy mieli możność przekonania się, że w listach tych zawarte są nie tylko liczne troski i prośby o

charakterze prywatnym, lecz również liczne wynurzenia osób, należących do wszystkich warstw społeczeństwa. Są one o tyle ciekawsze, że poruszają cały szereg zagadnień związanych z wydarzeniami aktualnymi. Podczas gdy sprawy osobiste, poruszone w tych listach, są przedmiotem troskliwego zainteresowania się samego dra Franka i w ramach możliwości uwzględnione przez niego bądź też przez kompetentne władze, to niektóre momenty posiadające znaczenie ogólne powinny dotrzeć do wiadomości publicznej. Cytowane poniżej fragmenty z drobnej tylko części nadesłanych listów, odzwierciedlają dobitnie reakcję Polaków na wydarzenia chwili obecnej. Stanowią one przy tym znamieny dokument czasu, rozstrzygającego o przyszłości narodu polskiego. Rzecz zrozumiała, że większość listów jest zredagowana w formie uwzględniającej zasady tradycyjnego szacunku należnego wysokiemu dygnitarzowi państwowemu. Forma ta jednak, jak się okazało, bynajmniej nie przeszkodziła szczeremu wypowiedzeniu się na temat zagadnień zajmujących dziś umysły wszystkich warstw społeczeństwa.

Oto fragmenty:

Poznaliśmy już rzeczywistość bolszewicką

Jeden z funkcjonariuszy pocztowych, zamieszkały w Galicji, pisze: „Możliwe, że zdania Polaków o Niemcach są podzielone. Za to wobec bolszewików Polacy mają jedno tylko zdanie. Odczuwa się to szczególnie u nas, na wschodzie kraju, gdzie przez dwa lata poznaliśmy rzeczywistość komunistyczną. Prawie każda rodzina polska doznała wówczas bardzo smutnych doświadczeń. U nas w domu bolszewicy zabrali aż trzech krewnych. Od tej pory zaginiono wszelki ślad po nich. Nic nie słyszałem o ich losie. Jestem jednak przekonany, że armia niemiecka zniszczy bolszewizm. Pracą swą chcę przyczynić się do tego, aby pokój nastąpił jak najszybciej.”

Pewien wójt, z gminy położonej w lubelszczyźnie, uskarża się na działalność dywersantów bolszewickich, wyrażając jednocześnie podziękowanie za ochronę roztoczoną przez władze nad tamtejszą ludnością. Pisze on między innymi co następuje:

„Rozumiem, że żołnierze niemieccy obecnie walczą na wschodzie wśród bardzo ciężkich warunków. Każdy więc żołnierz potrzebny jest na froncie. Gdybyśmy mieli broń, to byśmy sobie mogli sami dać radę z bolszewikami. Jesteśmy wściekli na tych łajdaków komunistycznych, co znęcają się nad nami, gdyż jesteśmy bezbroni.”

Ja osobiście znam bolszewików jeszcze z roku 1920. Wówczas byłem żołnierzem wojsk polskich. Daliśmy im porządną w skórę. My Polacy i dzisiaj gotowi pokazać co myśli każdy porządny człowiek o bolszewikach. Niedużo chcemy. Uprawiać naszą ziemię i żyć spokojnie. Ale nie chcemy wcale zakłamaną propagandę

„Przyszłość rozstrzygnie, czy Moskwa otrzyma chciwie żadaną zdobycz” Echo konfliktu polsko-sowieckiego

Kraków, 18. 1. — W artykule pt. „Nowy realizm” omawia „Krakauer Zeitung” szereg zasadniczych zagadnień związanych z konfliktem polsko-sowieckim. Dziennik oświadcza, że cała dyskusja na temat zagadnień granic polsko-sowieckich posiada wyjątkowo duże znaczenie teoretyczne, ponieważ ani rząd emigracyjny w Londynie, ani komuniści w Moskwie nie są w stanie występować w imieniu narodu polskiego. Jeżeli chodzi o żądania wysunięte przez Kreml, to nie stanowią one jakiegokolwiek polskiej”, lecz są wyrazem zasadniczej tendencji znalezienia przez bolszewizm drogi na zachód poprzez obszar życiowy Polaków. Na temat życia wielu milionów Polaków w Generalnym Gubernatorstwie, którzy reprezentują przeciw rzeczywistości interesy polskie, pisze w związku z tym „Krakauer Zeitung”:

„Tymczasem życie w Generalnym Gubernatorstwie, którego ludność ze zrozumiałych względów padłaby w pierwszym rzędzie ofiarą teatralnej i dyplomatycznej gry intryg z diabolicznym tłem sowieckim, biegnie swoim normalnym torem. Nawet relatywne, chwilowe pobliże frontu nie zmieniło w fakcie, że — jak to

bolszewickiej, albowiem szkaluje naszą wiarę i psuje nasze dzieci...”

Co stałoby się, gdyby Stalin zwyciężył?

Właściciel pewnego znanego domu handlowego w Warszawie pisze: „...Dużo jest zagadnień, którymi zajmują się dziś Polacy. Kto myśli jednak o przyszłości naszego narodu, kochając rodzinę i dzieci, szanując przy tym tradycje historii i wiary, ten bezwzględnie pamięta o niebezpieczeństwie bolszewickim.”

Co stałoby się, gdyby Stalin zwyciężył? Karty okazałyby się skromnym tylko prologiem. Jestem przekonany, że rodacy moi zdają sobie sprawę, że rozstrzygająca godzina już blisko. Oby zastała nas wszystkich na posterunku, w przeciwnym bowiem wypadku Polska zamieniłaby się w jedno wielkie cmentarzysko...”

Pewien pracownik umysłowy z Tarnopola oświadcza:

„...Mieszkam tutaj niedaleko dawnej granicy sowieckiej. W ciągu ostatnich miesięcy front się bardzo

przysunął do nas. Na moje pytanie: gdzie ci Anglicy, którzy mieli ratować nas przed bolszewikami? — nikt nie potrafił mi odpowiedzieć...”

Pewien mistrz krawiecki, rodem ze Lwowa, dziękuje władzom za poparcie udzielone mu przy tworzeniu nowego warsztatu pracy, dodając: „...Ledwo staliśmy się znowu ludźmi, a teraz mieliby znowu przyjść bolszewicy?...”

Administrator majątku ziemskiego na terenie okręgu radomskiego wyraża się w ten sposób: „...Tak, jak wielu już moich znajomych, i ja miałem na tym odludziu, gdzie pracuję obecnie, pewien przedsmak raju, jaki by bolszewicy stworzyli w Polsce. Mordy, rabunki i zwierzęce poniżanie wszelkiej godności ludzkiej, wszystko to odczuwalibyśmy na własnej skórze, gdyby armia czerwona posunęła się dalej jeszcze na zachód. Dlatego też uważam za swój obowiązek podziękować Panu Generalnemu Gubernatorowi za słowa jego orędzia świętecznego, które każdego z nas zmuszają do zastanowienia się.”

Oświadczam, że dla każdego uczciwego Polaka, kochającego swą ojczyznę, jakikolwiek kompromis z Moskalami jest niemożliwy...”

Lwów był zawsze antykomunistyczny

Pewien obywatel miasta Lwowa wymienia w liście swym następujące zdania:

„Przyszłość rozstrzygnie, czy Moskwa otrzyma chciwie żadaną zdobycz” Echo konfliktu polsko-sowieckiego

ostatnio znowu podkreślił Generalny Gubernator — miejscowa ludność dzięki lojalnemu wypełnianiu swych obowiązków zasługuje sobie na podziękowanie ze strony niemieckiej administracji. Stwierdzenie, że ludność tego obszaru z pełnym zaufaniem podporządkowała się kierownictwu niemieckiemu i wykształciła się na ważny czynnik pracy, stanowi nierównorzędny polityczny rys charakterystyczny.

W stanowisku tym bowiem, jak sam dr. Frank dodał, odzwierciedlają się rezultaty troskliwego traktowania narodów, powierzonych niemieckiemu kierownictwu. Jakkolwiek istnieją nieliczne jednostki, które z sympatią śledzą powolne postępy Anglo-Amerykanów na południu, to jednak wszyscy ze zgrozą śledzą napór sowiecki i z przerażeniem ślą swoje życzenia w tej potwornej walce pod adresem niemieckich sił zbrojnych. Jeżeli Moskwa wysuwa jako argument wolę ludu, to wówczas można przytoczyć, że ujawnia się ona w stanowisku ludności Generalnego Gubernatorstwa. Jest ona najspokojniejszą wśród wszystkich obszarów Europy, nad którymi przesyłał huragan wojny, ponieważ, jak

Pewien doktor medycyny, zamieszkały na terenie jednego z większych miast okręgu krakowskiego, pisze co następuje:

„...Szczerze słowa Pana Generalnego Gubernatora są bardzo na czasie. Społeczeństwo polskie, szczególnie zaś inteligencja polska, nigdy nie sympatyzowało z Moskwą. Dowody, jakich dostarczyła nam historia, były aż nazbyt przykre. Każdy rozumny człowiek odczuwa, że stoimy w obliczu wielkich przemian. Na pewno świat jutra będzie wyglądał zupełnie inaczej, aniżeli dotychczas. Nie ma nic dziwnego w tym, że tego rodzaju proces musi dotyczyć każdej jednostki. Może właśnie my, Polacy, mieliśmy najwięcej okazji odczuć, że tego rodzaju zasadnicze przemiany na skalę światową przynoszą jednostce często bolesne przeżycie.”

Czymże są takie doświadczenia wobec tego, co byśmy musieli przeżyć, gdyby kraj nasz został zbolszewizowany. Wytępionoby inteligencję polską, a także sfery mieszczańskie zginęłyby prawie doszczętnie...”

„...Przeczytałem sobie dokładnie orędzie Pana Generalnego Gubernatora, wydane z okazji świąt Bożego Narodzenia. Jest w nim wiele mocnych słów, które my we Lwowie szczególnie dobrze rozumiemy. Podczas wojny obecnej Polacy doznali wiele cierpień. Całą więc naszą uwagę tym bardziej winniśmy skierować na to, aby wojna obecna nie zakończyła się katastrofą dla naszego narodu. Każdy porządny obywatel, co tutaj we Lwowie przeżył niecną działalność bolszewików w czasie okupacji, że strachem dziś myśli o tym, że pewnego dnia miasto nasze mogłoby wpaść ponownie w ręce bolszewików.”

Społeczeństwo polskie miasta Lwowa było zawsze nastawione antykomunistycznie. Otóż dzisiaj w obliczu zbliżającego się frontu, właśnie tutaj we Lwowie my Polacy odczuwamy w większej mierze, jak w innych miastach kraju konieczność stworzenia „zwartego frontu dusz i serc przeciwko komunizmowi”, o którym Pan Generalny Gubernator wspominał w swej odezwie. Każdy z

nas jest odpowiedzialny za przyszłość..“

Pewien urzędnik z Lublina pisze: „...Od roku 1939 czekamy na pomoc Anglików. Niestety dotychczas nie się jeszcze nie spełniło. Wojna wciąż jeszcze trwa. Jeśli bolszewicy jeszcze bardziej zbliżą się do nas, to żaden Anglik nam nie pomoże. Może każdy z nas posiada własne przekonanie co do różnych problemów związanych z obecną wojną. Lecz co do jednego przekonania są wszyscy zgodni: precz z żydokomuną!...“

Robotnik fabryczny, zatrudniony w jednym z wielkich przedsiębiorstw przemysłowych w Warszawie pisze co następuje:

„...Mam obecnie 46 lat. Pracowałem ciężko przez całe życie. Wiem o tym, że agenci bolszewicy usiłują właśnie nas robotników przekonać o tym, że byłoby nam dobrze, gdyby przyszedł do nas Stalin. Jednak ich próby bałamucenia robotnika polskiego nie odniosą żadnego skutku. Oczywiście nie powodzi nam się tak dobrze, jak w czasie pokoju. Ale przecież cały świat odczuwa wojnę. W ubiegłym roku nauczyłem się mnóstwo nowych rzeczy. Przydały one mi się bardzo. Nasz dyrektor to człowiek na miejscu. Jest, co najważniejsze, bardzo sprawiedliwy.“

Zrobię wszystko, by pomóc Niemcom, żeby potrafili pokonać katów bolszewickich. Moi koledzy myślą tak samo. Wzdychamy za po-

kojem. Wiemy jednak, że wojna nie wcześniej się skończy, aż wytopi się Stalina i jego hołotę...“

W liście pewnego listonosza krakowskiego czytamy: „...Słowa Pana Generalnego Gubernatora spotkały się z uznaniem u nas wszystkich. Jako ludzie pracy, jesteśmy przyzwyczajeni spełniać swój obowiązek. Nie chcemy wiedzieć o elementach, które sięją niepokój, służąc tym samym obcym agentom. Ich czyny godzą w interesy samych Polaków, a korzyść przynoszą tylko bolszewikom. Od 22 lat pracuję na poczcie. Moja pensja nie jest dzisiaj tak wysoka, ażeby mógł z niej opłacić to wszystko, co potrzebuje moja rodzina. Jest różnica w stosunku do czasów pokojowych, ale wiadomo, że trzeba ograniczać się podczas wojny. Cieszę się, że nie ma u nas głodu, jak to słychać z różnych stron świata. Przełożeni moi, przeważnie Niemcy, których poznałem dopiero teraz w czasie wojny, to naprawdę służbę. Dla człowieka spełniającego służbę bez zarzutu okazują oni zrozumienie dla wszystkich trosk. Są oni sprawiedliwi i czasami lepiej rozumieją troski pocztowców, aniżeli niejedni z naszych przełożonych polskich w czasach przedwojennych. Nie wierzę, żeby bolszewicy do nas przyszli. Ale jestem przekonany, że musimy się strzec ich agitacji i każdej prowokacji. Zwycięstwo bolszewików byłoby dla nas wszystkich zagładą...“

Ofiara prawej Polki

Pewna majorowa, zamieszkała w Warszawie, pisze co następuje:

„...Już od jesieni roku 1939 jestem bez wieści od męża. Przypuszczam, że dostał się on do niewoli bolszewickiej. Po tym wszystkim czego dowiedziałam się w międzyczasie, nie mam nadziei że go jeszcze kiedyś zobaczę. Pozwolę sobie przesłać Panu Generalnemu Gubernatorowi skromną ofiarę w postaci załączonych złotych kosztowności. Proszę uważać tę małą ofiarę za osobisty wkład prawej Polki, której rodzina już dawniej doznała niezliczonych cierpień od Moskali. Wierzę, że tym samym postępuję także zgodnie z życzeniami mego zaginionego męża...“

Urzędnik prywatny zamieszkały w jednym z miast powiatowych na terenie okręgu krakowskiego pisze:

„...Czytając orędzie Pana Generalnego Gubernatora myślałem sobie, że doprawdy szkoda, iż tak wiele milionów Polaków nie może zareagować publicznie na zakłamaną agitację Moskwy.“

Wiemy doskonale, co mamy myśleć o tak zwanej „przyjaźni bolszewików“. „Polska Liga do Walki z Bolszewizmem“ byłaby moim zdaniem, bardzo na miejscu. Rodacy moi w ramach podobnej organizacji mogliby zamianować prawdziwe uczucie żywione do Stalina.

Niech każdy myśli co chce, ale tutaj jest ojczyzna Polaków i dlatego też tutaj, w kraju można rozstrzygnąć o nastawieniu narodu polskiego wobec bolszewików. To wszystko, co komunistyczni „patrioci polscy“ oznajmiają w Moskwie, jest kłamstwem. Wiemy to wszyscy. Nasz rząd emigracyjny znajduje się stąd tak samo daleko jak Anglii, a zresztą jest on przecież całkiem od nich zależny. Nie nam z tego nie przyjdzie, gdy Anglii popiechą z pomocą już po zniszczeniu narodu polskiego przez Moskali albo po przesiedleniu na Sybir...“

Były przewodnik policji polskiej, zamieszkały w Kielcach oświadcza co następuje:

„...Niech naród rozstrzygnie! Panie Generalny Gubernatorze, proszę przeprowadzić plebiscyt. Wynik jego

dobrze słowa zawarte w orędziu Pana Generalnego Gubernatora! Jeżeli dziś nie będziemy solidarnie wspierać wszystkich siłami walki Niemiec z bolszewizmem, to naród polski przestanie istnieć. Gdyby Stalin zwyciężył — wrócić żydzi. Z czasów przedwojennych wiem dobrze, gdy pracowałem w przedsiębiorstwie żydowskim, jak wykorzystywali nas ci lądający z krzywymi nosami. Niemcy uwolnili nas od tego ciężaru, a wielu Polaków znalazło przez to nową możliwość zarobku, przejmując dawne sklepy żydowskie. Gdyby bolszewicy zdobyli Polskę, to żydzi na nich wszystkich zemściłoby się krwawo...“

Odpowiedzialność nauczycielstwa

Młoda nauczycielka zatrudniona w szkole w jednym z miasteczek na Lubelszczyźnie pisze:

„...Spoglądając w klasie na twarzyczki powierzonych mi dzieci, często uzmysławiam sobie co komuniści zrobiliby z tego tak wartościowego materiału ludzkiego. W duszach dzieci powstałoby spus oszenie i zrodziła się nienawiść do ich rodziców, wiary i wszelkiej tradycji polskiej. Uważam też dlatego, że właśnie my, nauczycielstwo, szczególnie jesteśmy odpowiedzialni i obowiązkiem naszym jest niezmożona walka ze zgnilizną bolszewicką. Nauczycielstwo polskie, zwłaszcza po małych miastach i wsiach, zajmuje ważne stanowisko na froncie stworzonym w celu ratowania polskich dusz przed bolszewizmem...“

Mistrz stołarski, mający swój warsztat na terenie okręgu krakowskiego, napisał w swym liście między innymi co następuje:

„...Chociaż nie możemy z bronią w ręku walczyć przeciwko bolszewikom, to musimy przyczynić się naszą pracą do zniszczenia bolszewizmu. W przeciwnym bowiem razie naród nasz w przyszłości nie zdoła osiągnąć w świecie właściwego dla niego miejsca...“

okazuje, że żaden z Polaków nie sympatyzuje z bolszewikami. Jako uczestnik walk o niepodległość i jako były żołnierz armii polskiej gotów jestem chwycić za broń, jeśli trzeba będzie wypędzić bolszewików z naszego kraju...“

Kupiec z jednego z miast okręgu radomskiego przesłał list następujący:

„...Oby wszyscy Polacy zrozumieli

Na południe od Leningradu unicestwiono bolszewickie próby przełamania

Naczelną Komenda Niemieckich Sił Zbrojnych komunikuje z GŁÓWNEJ KWATERY FÜHRERA w dniu 18 stycznia:

Na północny wschód od Kerczu i północny zachód od Kirowgradu załamały się ponawiane ataki bolszewickie.

W rejonie Zaskowa nasze wojska w zaciętej walce zdobyły liczne miejscowości. Gwałtowne przeciwnatarcia nieprzyjaciela odparto, niszcząc 26 czołgów bolszewickich.

Na zachód od Rzeczyca bolszewicy kontynuowali swe ataki znacznymi siłami. Odrzucono ich w ciężkich walkach, kilka włamań oczyszczono albo zaryglowano.

Na północny zachód od Newla nieprzyjacielska działalność przejściowo osłabła. Lokalne wypadki bolszewickie pozostały bez skutku.

Na północ od jeziora Ilmeń w zaciętych walkach odparto podtrzymane przez cały dzień ciężkie ataki nieprzyjacielskie i zniszczono liczne czołgi bolszewickie.

Na południe od Leningradu i południe od Oranienbaumu załamały się wczoraj wszystkie bolszewickie próby przełamania. Nieprzyjaciel stracił na tym odcinku frontu 91 czołgów.

Podczas walk obronnych na południowym odcinku wschodniego frontu szczególnie odznaczyła się niewzruszoną postawą 10-ta bawarska dywizja pancerna grenadierów pod dowództwem generała-porucznika Schmidta.

Ogółem na frontach wschodnich zniszczono wczoraj 214 czołgów bolszewickich.

Na południowo-włoskim froncie przy obustronnej działalności oddziałów wypadowych i kilku bezskutecz-

nych atakach nieprzyjacielskich na najbardziej zewnętrzne ławy skrzydła, dzień miał przebieg spokojny.

Niemiecki komunikat wojenny z niedzieli

Naczelną Komenda Niemieckich Sił Zbrojnych komunikuje z GŁÓWNEJ KWATERY FÜHRERA w dniu 16-go stycznia:

Na północny wschód od Kerczu i na przyczółku mostowym Nikopia w naszym ogniu obronnym załamały się powtarzane gwałtowne ataki bolszewików.

Na północny zachód od Kirowgradu nieprzyjaciel ponownie atakował znacznymi siłami piechoty i czołgów. Powstrzymano go jednak w zaciętych walkach. W przeciwnataku zamknięto miejsce włamania, powstałe w walkach z ostatnich dni.

W rejonie na wschód od Zaskowa niespodziewanie przeprowadzony własny atak przyprowadził nieprzyjaciela o szczególnie wysokie straty. Kilka sowieckich ataków odciążających odparto.

Na południowy zachód od Pohrebyusza własny przeciwnatac, mimo zaciętego oporu nieprzyjacielskiego, zyskał dalej na terenie. W walkach na zachód od Bercydzowa nieprzyjaciel stracił w obydwu ostatnich dniach 116 dział, liczne auta ciężarowe, czołgi i inny sprzęt wojenny.

Z rejonu na zachód od Nowogrodu Wolyńskiego i na zachód od Sarn zaraportowano ożywioną lokalną działalnością bojową.

W rejonie bojowym na zachód od Rzeczyca nasze wojska w przeciwnataku wyparły sowieckie grupy zaczepne, które przedarły się przez Prypec.

Właściciel jednego z warszawskich domów handlowych przesłał na ręce Generalnego Gubernatora poważną kwotę pieniężną, przeznaczając ją na rzecz rannych żołnierzy niemieckich, walczących na froncie wschodnim. Jednocześnie załączył on list o treści następującej:

„Od dłuższego czasu w ramach moich możliwości aktywnie wspieram

polskie organizacje dobroczynne. Obecnie w obliczu wielkich ofiar armii niemieckiej strzegącej naszego kraju przed bolszewizmem, poczuwam się w obowiązku złożyć kwotę na ręce Pana Generalnego Gubernatora. Ponieważ nie mam żadnych innych możliwości, przeto w tej formie pragnę przyczynić się do zniszczenia bolszewizmu...“

Wynalazek inżyniera

Inżynier-Polak zamieszkały na terenie okręgu radomskiego, zawiadamiając Generalnego Gubernatora o dokonany przez siebie wynalazku, pisze następujące słowa:

„...Tuż przed świętami Bożego Narodzenia ukończyłem kilkuletnie prace nad pewnym wynalazkiem technicznym, który uważam za ważny. Skoro przeczytałem orędzie Pana Gubernatora, przyszło mi na myśl, czy mojego projektu, posiadającego wielkie znaczenie dla licznych zakładów przemysłowych na terenie Generalnego Gubernatorstwa, nie można by oddać do użytku, a tym samym przyczynić się do wspólnej walki przeciwko bolszewizmowi. Pozwalam sobie więc prosić Pana Generalnego Gubernatora o przekazanie załączonego projektu właściwym czynnikiem.“

Proszę widzieć w tym chęć Polaka, świadomego pełnej odpowiedzialności za przyszłość swego narodu, który w ramach osobistych możliwości rzetelnie pragnie przyczynić się do zmobilizowania również i gospodarczych sił przeciwko niebezpieczeństwu bolszewickiemu...“

Pewien kolejarz, zamieszkały na jednym z przedmieść Lwowa, dziękuje w swym liście za pomoc, jakiej doznał od Generalnej Dyrekcji Kolei Wschodniej na skutek złożonego przez niego podania. Zaznacza on przy tym, że życie jego żony i dziecka zostało uratowane dzięki zrozumieniu, którego dowody dał jego przełożeni. Kolejarz ten w następujących słowach zestawia pozytywne nastawienie władz niemieckich

wobec potrzeb pracującej ludności i przeżyciami, których doznał w okresie okupacji Lwowa przez bolszewików:

„...Jakież wielkie nadzieje żyło początkowo wielu z nas! Opowiadano nam, że należymy do klasy robotniczej, dla dobra której stworzono właśnie system bolszewicki. Na kolej, gdzie pracowałem już za czasów polskich, bolszewicy organizowali wówczas wiele wieców. Przekonaliśmy się jednak, że „oświadczenia“ towarzyszy nie były niczym innym, jak zwykłym kłamstwem. O tym zaś, czym jest bolszewizm w rzeczywistości najwyraźniej przekonaliśmy się, zwłaszcza w okresie masowych aresztowań w roku 1941. Wraz z wielu Polakami został wtedy zamordowany i mój szwagier. Nie wiem co on zrobił takiego. Jestem jednak przekonany, że był niewinny. Nie trudno mi więc wyobrazić sobie, co by się stało, gdyby armia niemiecka nie powstrzymała bolszewików. Dla nas Polaków nastąpiłby wówczas koniec świata. Chętnie niesiemy wszelkie ograniczenia podyktowane wojną, ale nie chcemy choćby tylko przez jeden dzień jeszcze raz znaleźć się pod knutem czerwonych komisarzy...“

Przedsiębiorca budowlany z okręgu warszawskiego pisze:

„...Czytając w prasie odezwę świąteczną Pana Generalnego Gubernatora, przypomniałem sobie pewne wydarzenia, którego byłem świadkiem, i które rozegrało się w moim przedsiębiorstwie. Miałem urzędnika, stosunkowo młodego człowieka, który w każdej rozmowie podkreślał zawsze patriotyczne przekonania. Bardzo często skarżył się on przy tym na okrucieństwa Niemców. Krytyka jego poważnie psuła nastrój wśród pracowników mego przedsiębiorstwa. Pewnego dnia przyszła policja i zabrała go. Wielu twierdziło, że jest niewinny, ale coś się jednak okazało: był to żyd z fałszywymi dokumentami i bez żadnej wątpliwości był to agent moskiewski. Dla niego było wszystko jedno ile Polaków wtrąci w nieszczęście, prowokując ich. Chciał bowiem tylko zemścić się na Niemcach. Był to typowy przykład owych elementów, scharakteryzowanych przez Pana Generalnego Gubernatora w Jego odezwie, która stwierdza, że emisariusze Moskwy zwykli w swej nieczej robocie chwycić się najbardziej wyrafinowanych środków...“

List jednego z urzędników warszawskich zawiera następujące fragmenty:

„...Uważam za swój obowiązek zawiadomić Pana Generalnego Gubernatora, że jego szczere słowa, skierowane w orędziu do sumienia Polaków, wywarły wielkie wrażenie i to nie tylko wśród inteligencji, która zachowała tradycyjne nastawienie antykomunistyczne, ale również u szarego człowieka, o sympatie którego szczególnie zabiega agitacja sowiecka na terenie wielkich miast. Każdy rozumny człowiek zdaje sobie sprawę, jak wielkie w chwili obecnej jest niebezpieczeństwo grożące Polakom ze strony komunizmu. To, że Anglii nie uratują nas — wiemy. Wszystkie bowiem wiadomości, jakie docierają do nas z Anglii, rozczarowały nas. Dlatego też było naprawdę ważnym, że Pan Generalny Gubernator wydał swą odezwę właśnie w tej chwili, gdy Stalin zarzucił na nas wędkę, oświadczając, iż życzy sobie silnej, niepodległej Polski. W takie kłamstwa nikt więcej nie uwierzy. Oznaczają one bowiem że Polska może być tylko silna w roli jakiejś republiki sowieckiej i niezależna od... swej własnej historii i własnej tradycji europejskiej. Przez 12 lat mieszkalem na kresach wschodnich, więc wiem, że rodacy moi myślał tak samo, jak myśli się tutaj w Warszawie, albo na terenie byłych województw w Galicji. Nie ma żadnego kompromisu z Moskwą! Każdy z nas musi być czujny, gdyż berfidna agitacja bolszewicka posługując się będzie wszelkimi środkami, hyle tylko wtrącić nas w nieszczęście...“

Na zachód od Kryczewa ataki sowieckie załamały się.

Na południowy wschód od Witebska bolszewicy kilkakrotnie atakowali znacznymi siłami. Jedno włamanie zaryglowano po zniszczeniu 27 czołgów nieprzyjacielskich.

Na północny zachód i na północ od Newla oraz na północ od jeziora Ilmeń bolszewicy kontynuowali swe ataki. Nieprzyjaciel włamał się w kilku miejscach, odrzucono go znowu w przeciwnataku.

Na południe od Leningradu bolszewicy wspierani czołgami i samolotami białego wsparcia, przystąpili do ataku. Odparto ich. Na jednym odcinku są jeszcze w toku walki z nieprzyjacielskimi grupami bojowymi, które dokonały przełamania.

W rejonie Oranienbaumu także wczoraj załamały się wszystkie ataki sowieckie.

W dniu 15 stycznia zestrzelono na froncie wschodnim, przy stracie 3-ch własnych aparatów, 72 samoloty nieprzyjacielskie.

Na froncie południowo-włoskim silne ataki nieprzyjacielskie na odcinku na północ od Cervaro odparto po uporczywej walce. O jedno miejsce włamania toczą się jeszcze zacięte walki.

Podczas ciężkich walk w rejonie na północny zachód od Mignano odznaczył się wybitnie 2 batalion 15-go pułku grenadierów pancernych pod dowództwem kapitana Meitzela oraz 2-gi batalion 71-go pułku grenadierów pancernych pod dowództwem kapitana Schneidera. Obydwa bataliony pochodzą z Hesji—Turyngii.

Kilka niemieckich samolotów zaatakowało w godzinach wieczornych dnia wczorajszego cele w Anglii południowo-wschodniej.

Towar już przydzielono — sprzedaż rozpoczęto

DZIS ZACIEMIAMY:

Początek 17:10
Koniec 6:20
ALARM LOTNICZY
10-sekundowe sygnały
ODWOLANIE
długi sygnał 1-minutowy

Na karty żywnościowe

Na odcinek A5 styczniowych kart żywnościowych będą wydawane kożenie do zup w ilości 50 g oraz zupa w proszku w ilości 100 g.

Na straży zdrowia mieszkańców

Jak wynika z ostatnich sprawozdań stan zdrowia publicznego w okręgu radomskim doznał znacznej poprawy. Instytucje zdrowotno-sanitarne już niemal całkowicie stłumiły choroby zakaźne. Na terenie okręgu pracuje stale w rozjazdach 94 brygad dezynfekcyjno-sanitarnych, przeprowadzających w komorach parowych akcje odwziewniową.

Specjalny odcinek pracy — to walka z gruźlicą. 26 przychodni przeciwgruźliczych, pracujących pod kierunkiem lekarzy i odpowiednio wyszkolonego personelu, zwalcza z dobrymi skutkami tę straszną chorobę. Ponadto należy zaznaczyć, że szereg szpitali poddano modernizacji lub przebudowie, a do najważniejszych prac zaliczyć można przebudowę szpitali w Skarżysku i Starachowicach.

Długowieczność ludności polskiej w Kamionce Strumiłowej

Przegląd ksiąg metrykalnych parafii lacińskiej Kamionka Strumiłowa wykazuje w latach 1740—1859 znaczną ilość wypadków długowieczności. W tym czasie wśród polskiej ludności miejskiej pełny okres stu lat przeżyło 31 osób, z czego 6 żyło ponad lat 110, 1 ponad lat 120; wśród parafian wiejskich stulatków było 48, ponad lat 110 liczyło 12 osób, ponad 120 osób 2, 1 osoba dożyła lat 130, razem więc na wsi przeżyło lat 100 osób 63; zestawienie to wypadła na korzyść wsi tylko pozornie, gdyż ludność wiejska reprezentowana była (i jest) w tej parafii licznie, aniżeli miejska.

Cztery miliony „punktów tekstylnych”, t. j. znaczków uprawniających do nabycia tkanin, względnie wyrobów bławatnych, już rozdzielono między pracowników dystryktu Galicja. Nieuzasadniona pogłoska, że punkty mają stracić swoją moc po 31-y grudnia 1943 sprawiła, iż ich posiadacze tłoczyli się przez parę dni przy wejściach do sklepów. Na podstawie informacji otrzymanej w Wydziale Gospodarczym komunikujemy, że nie tylko owa wspomniana data, ale w ogóle żadna inna data nie została postanowiona jako ostateczna dla realizacji tych punktów. To samo także dotyczy marek premialnych wydawanych przy zdaniu kontyngentu. Natomiast na wypadek,

gdyby miały się ukazać nowe rodzaje punktów, względnie marek premialnych, wówczas wydane zostanie ogłoszenie wyjaśniające uprawnienia dawnych znaczków. Równie niewłaściwym jest niecierpliwienie się, ażeby jak najprędzej pozbyć się z rąk tych punktów i wejść w posiadanie odpowiedniego towaru — wynikać to się zdaje jakoby z obawy czy rzeczywiście w czasie obniżenia produkcji można będzie uzyskać tak wysoki przydział wyrobów tekstylnych, ażeby było pokrycie na wszystkie wydane punkty. Otóż i w tym niech te niepewności uspokoją informacja dana przez Wydział Gospodarczy, gdzie wyjaśniają, że to pokrycie jest zapewnione w zupełności i że w 75% towar już jest w sklepach przygotowany do rozsprzedaży, reszta zaś poczyna napływać.

Nawiasowo dodajemy, że w tym wielkim zaopatrzeniu, wyrażającym się w czterech milionach punktów, 700.000 tych punktów opiewa na tkaniny z wełny; reszta to materiały niewłókienniane.

Młodzież w Krzywcu na apel P. K. Op.

Krzywec położone nad potokiem w gąsienicę zasługuje na szczególną uwagę z powodu: ruin zamku — groty — skał granitowych a także kościółka który się we wsi znajduje, zbudowanego z dawnej prochowni zamkowej z grobowcem Golejewskich.

W czasie świąt Bożego Narodzenia Polski Komitet zwrócił się z apelem do młodzieży, aby zorganizować pomoc tym, którym gorzej się powodzi i którzy cierpią większą biedę. Apel Komitetu znalazł żywy oddźwięk. W czasie świąt młodzież podzielona na dwie grupy chodziła koledować na ten cel. Jedną z tych grup tzw. „Herody” chodziła ze szronką nie tylko w swojej wsi, lecz także i w okolicznych wsiach. Zebrano dość pokaźną kwotę, którą złożono na ręce przedstawicieli P. K. Op. dla tych, którym w tych przelomowych chwilach trzeba pośpieszyć z pomocą.

Poezja staropolska

O swej pannie

*Biały i polerowany jest marmur z Karary
Białe mleko, przysłane w sitowiu z koszary,
Biały labędź i białem okrywa się piórem,
Biała perła, nie częstym zażywana sznurem,
Biały śnieg, świeżo padły, nogą nie deptany,
Biały kwiat liliowy, na świeżo zerwany:
Ale bielsza mej panny pleć twarzy i szyje,
Niż marmur, mleko, labędź, perła, śnieg, lilije.*

ANDRZEJ MORSZTYN, „poeta miłości”

I. Wykazywać jak największą troskliwość odnośnie zaciemnienia. Stale kontrolować z zewnątrz czy zaciemnienie nie jest uszkodzone. W przypadku nieszczęśliwego zaciemnienia u sąsiadów, zwracać im uwagę.

II. Piasek i woda powinny być w każdym pomieszczeniu. Skrzynie i wiadra wypełniać piaskiem i wodą — ale nie dopiero w czasie alarmu; w strefach nalotów bombowych wiele domów spłonęło tylko wskutek tego, że brak było wody i piasku.

III. Wiadra wody, ręczne sikawki do gaszenia ognia, haki i t. p. muszą być przygotowane do użytku na miejscach dostępnych.

IV. W schronie przeciwlotniczym należy przygotować: piasek, wodę, chustki i sukna, maski gazowe, okulary ochronne, aptekę domową, zapasowe światło, nakrycie stołowe (łyżki, noże i widelce), zabawki dla dzieci. Ustęp w schronie powinien być w jak największym porządku.

V. W schronie przeciwlotniczym nie wolno gromadzić materiałów łatwopalnych. Piwnica na węgiel powinna być możliwie jak najdalej oddalona od schronu przeciwlotniczego.

VI. Przejścia w murach i korytarzy przygotowanych do ucieczki nie wolno zastawiać skrzyniami i sprzętami. Wszelkie narzędzia obrony przeciwlotniczej topory, łopaty, łomy) należy trzymać w pogotowiu w odpowiednich miejscach.

Naczelne hasło: woda i piasek!

Otwarcie przedszkola w Złoczowie

Dzięki staraniom P. K. Op. zostało otwarte w Złoczowie przedszkole dla dzieci. Jest to po istniejącym już od 9 miesięcy sierocińcu drugi zakład opiekuńczy. Ilość dzieci wpisanych wynosi 43.

Czy uwierzycie...

...że są żaby, które mogą wdrapywać się na najwyższe drzewo? Są to bardzo ciekawe okazy t. zw. „plamistego drzewołaza”. Żwinne to stworzonko żyje na drzewach i krzakach Centralnej Ameryki i Brazylii, a skóra jej ma zdolność zmiany kolorów. Może więc być czerwona, żółta, czarna, kropkowana lub srebrzysta.

Pomimo swej niepozorności jest bardzo niebezpieczna, celem bowiem obrony przed wrogami wydziela trujące substancje, które wydostają się na zewnątrz przez pory skórne. Jadem jej jeszcze dziś tuziemcy Indiani nasycają końce strzał do łuków, używanych do polowania na grubszego dzikiego zwierza. Trucizna ta jest bowiem tak silna, że niemal momentalnie zabija nawet tak duże stworzenie jak małpa, jelenie, jaguary.

Ongiś w ubiegłych stuleciach, zastrutymi w ten sposób strzałami zabijali czerwonoskórzy Indianie białych.

Jad „drzewołaza” jest podobny do „kurary” lub dygitaliny (naparstnika) i dostawszy się do krwi — błyskawicznie poraża serce i centralny system nerwowy.

A czy uwierzycie, że krew tej żaby bywa używana do sztucznego wywoływania zmian barwy piór u papug. Mianowicie młode papugi w chwili wyklucia się z jajek są całkiem gołe, dopiero potem obrastają w pióra. Nieopierzonym pisklętom pociera się skórę krwią tej żaby, co powoduje, że po pewnym czasie zaczynają im wyrastać pióra żółte, czerwone lub inne.

St. Szw.

DBAJMY O OBUWIE

Z naszej odzieży, szczególnie buty narażone są na wpływy atmosferyczne. But styka się bezpośrednio z wilgotną ziemią, z wodą na chodniku czy też drodze i ze śniegiem. Przemoczenie obuwia należy więc do zjawisk częstych. Niedoświadczeni przemoczywszy buty, stawiają je zaraz przy ogniu, aby wyschły. Nie biorą oni pod uwagę, że szybko wysychający but pod wpływem ciepła pieca kruszeje i potem łatwo pęka. Wilgotnego buta nie należy więc stawiać przy piecu, lecz trzeba go wypchać dobrze papierem i zostawić do powolnego wyschnięcia. Nigdy nie

czyści się wilgotnych butów pastą, gdyż tłuszcz znajdujący się w paście przeszkadza schnięciu. Należy więc czekać na wyschnięcie skóry. Pastą nałożoną na suchą skórę chroni ją od wilgoci.

Po wyschnięciu buta należy go dokładnie obejrzeć czy szwy nie popękały, albo czy podszwa nie odchodzi od przyszwycy. W przypadku najmniejszego uszkodzenia należy but odnieść do szewca do naprawy i tym samym uchronić go od większego uszkodzenia.

Na paczki dla jeńców

złożyli w Delegaturze R. G. O. (Referat Poszukiwań Zaginionych) Lwów, ul. Sobieskiego 15:

Młodzież z Rozdolu zebrała po koledzie 2063 zł., Pracownicy Bezkarnej w Bolechowie 1383 zł. Mieszkańcy Skolego 262 zł. Delegatura Pol. K. O. Kulików 1295 zł. Chór żeński Szkoły powsz. w Śniatynie 660 zł. Uczniowie szkoły powsz. Nr. 26 we Lwowie 2 paczki i 100 papierosów. Kl. VII. Szkoły powsz. im. św. Teresy 1 paczkę. Uczniowie szkoły powsz. w Ławie im. Marii Magdaleny 2.80 kg. żywności, 495 papierosów i 16 art. galanteryjnych! Jerzy Czechowicz — Jaworów 100 zł.

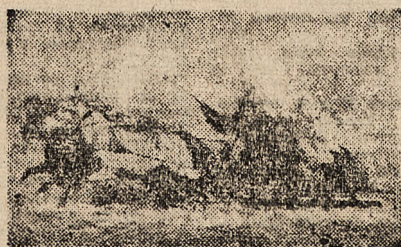
Jak wyglądały dawniej jarmarki na Podolu

„Jarmark dla wieśniaka tutejszego jest dotąd jedynym miejscem, gdzie on zbiera się gromadnie, publicznie, gdzie dowiaduje się o sprawach ogół obchodzących, gdzie urabiają się jego wyobrażenia i pojęcia, upowszechniają pewne zdania i pewnego kierunku w gromadnym zetknięciu. Toteż każdy jarmark ma swoją niewysłowioną potęgę dla wieśniaka. Przygnieciony domowymi kłopotami, tam on swobodniejszym oddycha powietrzem. Zarazem jest to jedyna sposobność zaopatrzenia się w niezbędne drobne potrzeby domowe, których tylko w mieście dostanie. Gospodarz zakupuje tam z wiosną kosę, lemiesz i wszystko to, czego uprawa roli wymaga; pod zimę zaś buty, kożuch itp. Gospodyni kupuje tam sól topkami, rzeszota, niecki i inne sprzęty drewniane, w domowym gospodarstwie potrzebne, szkło do naprawiania szyb stuczonych w chacie, obrazy Świętych do jej przyozdobienia itp. Oprócz tego jest to jedyna sposobność spieniężenia miarki zboża, w czasie zbliżającego się terminu opłaty podatku, kupna, zamiany lub sprzedaży konia, krowy itp. Pomimo to wszakże jarmark ma jeszcze dla wieśniaka powab urozmaicania życia.

wyjątkiem gorącej pory żniw; nie brak nigdy targom tygodniowym gromadnego zbiorowiska włóciar z okolicy o parę mil nawet.

W dzień targowy już od świtu w lecie, a szarym przededniem w zimie, ciągną z całej okolicy wszystkimi promieniami dróg wozy lub sanie z jarmarcznymi gośćmi. Z wozów wycierają worki ze zbożem na targ wiezionym, przedziwo w pasmach, motki płótna; częstokroć kwiczy rozpaczliwie w worku zawiązany prosiak lub ze związanymi nogami rozciągnięte na furze cielę, na sprzedaż wiezione. Na wozie siedzi gospodyni świeżo ubrana pilnując dobytka; gospodarz sam powozi. Młodzież, jeżeli mając wolniejszy czas do pracy, może także dogodzić sobie w chęć odwiedzenia jarmarku, rusza pieszo z kobiałkami na plecach, z których wycierają gęsi, kury, przędziwo i tym podobne piody gospodarstwa domowego na sprzedaż. Bokiem drogi prowadzą krowy, owce, bezrogi, lub ciągną jezdni, na koniach przeznaczonych również na sprzedaż. Każdemu pilno na targ.

Tu rzedami przepuknie i kramy z rozmaitymi towarami. Na małych stoliczkach porozkładane świeżące do kobiecego stroju rzeczy, pierścionki, paciorki szklane i prawdziwe korale — porozwieszane różnobarwne wstążki czerwone, niebieskie i zielone, dalej piramidy kos, sierpów i żęsztwa gospodarskiego, stopy garnków i naczyń drewnianych, skór wyprawnych; kuśnierze kupami nawieźli kożuchów, szewcy na sznurkach

Powrót z jarmarku

porozwieszali buty na okaz. Popod ścianami domostw rozłożone obrazy w ramach i bez ram, złocone, pstre. Środek targowicy przepelniony wozami, a pomiędzy tym wszystkim snują się, jak nabił gromady ludzi, przez które przecisnąć się trudno. Nigdzie tak jak tutaj razem zgromadzony w całej swej różnobarwności i charakterystyce nie przedstawia się świat wieśniaczy.

Z początku rankiem idzie wszystko jeszcze cicho, spokojnie; każdy przybywszy na targ rozpatruje jak rzeczy stoją, jaki będzie jarmark jakie ceny, cały zajęty tym, z czym właściwie przybył na jarmark: wyszukaniem najdogodniejszych przedmiotów dla siebie do zakupu lub najlepszego kupca na to co przywiózł do zbycia. Spotykają się znajomi ze wsi sąsiednich i rozpytuja o to, co ich najbardziej obchodzi. Wszelako im później w dzień, im suciej napełniły się moszanki i więcej pieniędzy zaczyna być w obiegu, tym bardziej ożywia się scena i jarmark poczyna być hałaśliwy wesoły. swarny. O złotówkę, półzłotką, o parę groszy czasem zawzięcie obie strony się upierają.

Targ ten długi a głośny, po wypi-

tych zwłaszcza już kilku kieliszkach wódki, coraz bardziej rozgrzewa umysły — czerwienią się twarze, wysokie baranie czapki coraz to więcej przechylają się na bakier, a przy każdej podanej na nowo lub niższej cenie, biją się kupiec z nabywcą w dlonie na zachętę, na znak niby szerszego porozumienia się w targu, coraz to silniej i z większą zaciętością, tak iż omal nie puchną dłoń, a im zawziętsze razy, tym ma to być oznaką większej serdeczności i rzetelności w obliczu cen podawanych. Wreszcie gdy po półdniowym targu przyszło już kupno do skutku, obie strony umęczone, jakby po istnej bitce, śpieszą na mohorycz. Bez niego żadne nie może się obejść kupno. Na mohorycz zapraszają się oczywiście znajomi i kumowie, któ-

ry się przypadkiem znajdują w pobliżu. Ci znowu z obowiązku wzajemności odwetowują ten traktament.

Pod wieczór wreszcie, gdyż już ostateczny czas wracać do domu, żony trzeźwiejsze odciągają mężów. Nieatwo to się udaje. Trudno rozstać się z kumami. Lecz noc zapada wreszcie i podobnie jak ranniem znowu wszystkimi drogami rozlewa się w miasteczka ten potop ludzi, wozów, jezdnych i pieszych na wszystkie strony. Na wozach sterczą kupione na ozdobienie chaty obrazy Świętych, sterczy czasem petro umalowana skrzynia, rzeszota, garnki itp.”

Wyjęte z książki Wład. Zawadzkiego p. t. „Obrazy” — Poznań 1869.

Jarmark w galicyjskim miasteczku rys. Juliusz Kossak (1824—1899)

OGŁOSZENIE

Pracodawcy, którzy zatrudniają pracowników przynależnych do...

Karty ubezpieczeniowe za rok 1943 uzupełnione powyższymi danymi...

Ważność kart wystawionych dla osób przynależnych do narodu...

Warszawa, dnia 12. stycznia 1944 r. KIEROWNIK Zakładu Ubezpieczeń Społecznych...

OGŁOSZENIE

Podaje się do wiadomości zainteresowanych nieuprawnionych techników...

Wskazaniem jest przynieść techniczne narzędzia i materiały...

PREZES Komisji egzaminacyjnej.

NOVASCABIN Bezbarwny, aromatyczny płyn do skróconego i wygodnego leczenia...

HURTOWNIA Kolonialno-Spożywcza „HAGRO” KRAKÓW, Plac Domikański 4.

POSAD POSZUKUJĄ MŁODY, energiczny poszukuje pracy...

KUPNO — SPRZEDAŻ OBRAZY znanych malarzy kupuje stale Sykstuska 13...

SPRZEDAĆ wagę stołową 20 kg. — Jagiellońska dwanaście, mieszkanie dwanaście...

SPRZEDAĆ spód popielicowy, ulica Słoneczna 16, mieszkanie 7...

SPRZEDAĆ buty filcowe 35, 36 — buciki czarne 43, jedwab bieliznany...

SPRZEDAĆ jasne biurko, werchleńską kasę i kasetkę oraz filc biały...

SPRZEDAĆ futro krynki, futro damskie oraz meble sprzedam, Ormiańska 14, II, p. 5...

SPRZEDAĆ futro krynki, futro damskie oraz meble sprzedam, Ormiańska 14, II, p. 5...

SPRZEDAĆ futro krynki, futro damskie oraz meble sprzedam, Ormiańska 14, II, p. 5...

BIZUTERIA sznuce, guziki w dużym wyborze poleca firma S. Mirec...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

FOTOGRAFIE legitymacyjne na poczekaniu, artystyczne portrety wykonywane szybko...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

SPRZEDAĆ w dobrym stanie męskie zimowe buciki nr 43, męskie buty nr 41 i męski płaszcz...

Wielka fabryka we Lwowie poszukuje od razu 100 stolarzy, 10 szyci...

Można je przecież prędko usunąć za pomocą elastycznej opaski Elastocorn...

Warszawa — Zielna 29 poleca hurowo po cenach najniższych...

SKRADZIONO metrykę z portfelem z kieszeni w tramwaju na nazwisko Grabowska Helena...

ZAGINIENI DNIA 12. I 1944 zaginęła lekarz Ubezpieczalni Społ. w Samborze...

Podaje się do wiadomości zainteresowanych nieuprawnionych techników...